

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΑΡΙΣΙΟΥ
ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ-ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΙΕΡΑΤΙΚΩΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ & ΚΑΘΕΑΡΙΚΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ

ΠΕΡΙ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΚΛΗΣΕΩΝ

Ίερατική κλίση καὶ κλίση

Ενα σημαντικό διαχρονικὸ ζήτημα μέσα στὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα ποὺ θέλουν καὶ ἀποφασίζουν νὰ διακο-
νήσουν τὴν Ἐκκλησία ὡς κληρικοί. Προϋπόθεση ἀπαραίτητη γιὰ ἕναν ὑπο-
ψήφιο κληρικὸ εἶναι νὰ ἔχει καὶ νὰ βιώνει ἐσωτερικὰ τὴν ἱερατικὴ κλίση καὶ
κλίση. Ἡ κλίση προϋπάρχει ὡς χάρισμα ἀμετάκλητο τοῦ Θεοῦ μέσα σ' ἕναν
ἄνθρωπο ποὺ θὰ ἐπιλέξει αὐτὴν τὴν ἀποστολή, ἡ κλίση εἶναι τὸ κάλεσμα καὶ
αὐτὴ ἐκδηλώνεται μέσω προσώπων, πραγμάτων καὶ καταστάσεων «*ὄτε ἔλθει
τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου*»¹ κι αὐτὸ ἀνήκει ἐπίσης στὴν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ.
Αὐτὸ τὸ θέμα θὰ ἐξετασθεῖ παρακάτω ἐκτενέστερα.

Ἐρωτήματα γιὰ τὴν θέση τοῦ Κληρικοῦ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχει λάβει μέριμνα γιὰ τὰ
πρόσωπα ποὺ θέλουν νὰ ἱερωθοῦν καὶ ἀφιέρωσε διὰ συνοδικῆς ἀποφάσεως
τὴν Δ' Ἑβδομάδα τῶν Νηστειῶν μὲ ἀφετηρία τὴν Κυριακὴ τῆς Σταυροπρο-
σκυνήσεως σ' αὐτοὺς τοὺς νέους. Αὐτὴ ἡ ἑβδομάδα ὀνομάζεται «Ἑβδομάδα
Ἱερατικῶν Κλίσεων». Ἡ ἀπόφαση καὶ τὸ ἔγγραφο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ξεκα-
θαρίζουν τὴν ἔννοια ἢ ἔκφραση «Ἑβδομάδα Ἱερατικῶν Κλίσεων». Ὅμως, ἄς
ἐμβαθύνουμε λίγο περισσότερο στὶς λέξεις καὶ στὰ νοήματα. Ὅταν λέμε *ἱερα-
τικὴς κλίσεις*, μπορεῖ νὰ ἐννοοῦμε ὅτι δηλαδὴ ὅλα αὐτὰ τὰ παιδιὰ ποὺ σπου-
δάζουν στὶς Ἐκκλησιαστικὲς Σχολὲς καὶ τὰ Λύκεια, θὰ πρέπει νὰ θεωροῦνται
ἤδη «κεκλημένοι» καὶ ὅτι βρίσκονται στὸ κατώφλι τῆς πόρτας, ποὺ εἰσάγει

¹ Γαλ., 4, 4.

στην Ίερωσύνη; Θα ἦταν πολὺ εὐχάριστο γιατί θα ἦμασταν βέβαιοι πὼς ἔχουμε ἕναν ὀρισμένο ἀριθμὸ Ίερέων. Μὰ εἶναι ἀλήθεια ποὺ βεβαιώνεται ἀπὸ τὴν πείρα, πὼς οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς σπουδαστὲς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, στὸ τέλος γίνονται ὀτιδίποτε ἄλλο, παρὰ Ίερεῖς. Δὲν ὀμιλοῦμε γιὰ τὶς Θεολογικὲς Σχολές, ἀλλὰ δὲν μποροῦ νὰ καταλάβω πὼς ὁ Θεολόγος νὰ μὴν εἶναι Ίερέας. Αὐτὸ μόνο στὴν Πατρίδα μας μπορεῖ νὰ συμβαίνει καὶ νὰ θεωρεῖται φυσικό. Θα πεῖ κανεὶς ὅτι ἔτσι ἴσως εἶναι καλύτερα, γιατί ἡ ἱερωσύνη δὲν εἶναι τόσο μικρὸ καὶ φθινὸ πρᾶγμα, ὥστε ὅλοι νὰ θέλουν νὰ γίνουν Ίερεῖς. Αὐτὸ μόνο ὅσοι εἴμαστε Ίερεῖς μποροῦμε νὰ τὸ ξέρομε, πὼς δηλαδὴ καὶ γιατί γίναμε. Ὀμιλῶ ἀπὸ τὴν ἱερατικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ μου πείρα περίπου μισοῦ αἰῶνα. Πολὺ τὸν Ίερέα τὸν θέλουν ἐπιστήμονα, ἐπειδὴ νομίζουν πὼς ὁ Θεὸς γνωρίζεται μὲ τὴν γνώση. Ἄλλοι τὸν θέλουν εὐσεβῆ καὶ ἀδιαφοροῦν γιὰ τὸν θεολογικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ του καταρτισμὸ. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο θα ἔλεγα ὅτι εἶναι ἡ ἀρρώστια τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ἐκπαιδεύσεως, ποὺ μολονότι λέγεται ἐκκλησιαστικὴ, βρίσκεται ἐξ ὀλοκλήρου στὰ χέρια τοῦ Κράτους.

Χωρὶς Ίερωσύνη «Ἐκκλησία οὐ καλεῖται»

Ὁ Ίερέας στὴν ζωὴ τῶν πιστῶν καὶ ἡ Ίερωσύνη στὴν Ἐκκλησία εἶναι μία ἄμεση πραγματικότητα τῆς πίστεώς μας. Καὶ θα ἦταν πολὺ ἀνιαρὸ καὶ ἄκαιρο νὰ θέλομε νὰ ἀποδείξουμε πὼς χωρὶς Ἐπισκόπους καὶ Πρεσβυτέρους καὶ Διακόνους «Ἐκκλησία οὐ καλεῖται» καὶ πὼς ἡ Ἐκκλησία ὡς θεσμὸς ποὺ τὸν συγκροτεῖ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, εἶναι θεσμὸς Ίερωσύνης, τῆς γενικῆς καὶ τῆς εἰδικῆς Ίερωσύνης. Ὁ Ίερέας μὲ λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἶναι «*ὑπηρέτης Χριστοῦ καὶ οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ*»². Ἡ σύγχρονη κοινωνικὴ πραγματικότητα, ὡς πρὸς τὴν θέση καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ίερέα στὴν Ἐκκλησία, μᾶς πηγαίνει ἄλλοῦ, ἀλλὰ ὁ Ίερέας δὲν εἶναι παρὰ Ἱεραργὸς τῶν θείων μυστηρίων. Τέτοιος φαίνεται καὶ στὰ μάτια τῶν πιστῶν, ὄχι μόνο ὅταν τελεῖ τὴν Θεία Λειτουργία, τὰ ἄλλα Μυστήρια καὶ τὶς ἄλλες ἱερὲς πράξεις, ἀλλὰ καὶ ὅταν κηρύττει τὸν λόγο.

Ὅλα πηγάζουν ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα

Ὅλη ἡ διακονία τοῦ Ίερέα στὴν Ἐκκλησία εἶναι λειτουργία, ποὺ ξεκινᾷ

² Α΄ Κορ. 4, 1.

ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα καὶ τὴν Θεία Λειτουργία. Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα πηγάζουν καὶ ὀλοκληρῶνονται στὸ Εὐχαριστιακὸ μυστήριον. Τὸ κήρυγμα εἶναι ὁπωσδήποτε ἱερουργία, γι' αὐτὸ ὁ Ἐπίσκοπος ὅταν χειροτονεῖ Πρεσβύτερον δέεται νὰ τὸν ἀξιώσει ἡ θεία Χάρις «*ἱερουργεῖν τὸν λόγον τῆς Ἀληθείας*»³. Δυστυχῶς, πάντοτε ἀλλὰ ἰδιαίτερος σήμερα, ὄχι σπάνια, τὸ κήρυγμα παίρνει ξένους δρόμους καὶ παύει νὰ εἶναι ἱερουργία. Καὶ ὅταν ἀσκεῖ τὸ ἔργον τῆς φιλανθρωπίας καὶ τότε κινεῖται ὡς Λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ποτὲ σὰν κοινωνικὸς λειτουργός. Ἄλλωστε, ἡ ἴδια ἡ ζωὴ τοῦ Ἱερέα καθὼς καὶ κάθε πιστοῦ, εἶναι ἡ πρέπει νὰ εἶναι λειτουργία, λογικὴ λατρεία καὶ θυσία ζωντανὴ στὸν Θεό. Ὅπως γράφει στὰ Ἔπη τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου ὁ Θεολόγος, ὄλο τὸ ἔργον τοῦ Ἱερέως εἶναι ἔργον Ἱερουργοῦ. Νὰ ἱερουργεῖ γιὰ τοὺς πιστοὺς, ἕως ὅτου, καθὼς συνεχίζει ὁ Ἁγιος Γρηγόριος, «*ποιήσας τὴν τελευταίαν τελευταῖον μυστήριον*»⁴. Αὐτὰ τὰ λόγια ποὺ ὁ Ἁγιος τὰ ἔλεγε γιὰ τὸν διδάσκαλον τῶν Μακκαβαίων Ἐλεάζαρο, δὲν μποροῦσε νὰ βάλει στὸν νοῦ του πῶς ὕστερα ἀπὸ αἰῶνες στὴν Ἑλληνικὴ Ἐθνεγεργασία ὁ Μητροπολίτης Δέρκων Γρηγόριος θὰ περνοῦσε μόνος του στὸν λαμὸ τοῦ εὐλογῶντας τὴν θηλιὰ τοῦ ἀπαγχονισμοῦ του, λέγοντας τὰ λόγια τοῦ Ψαλμοῦ, ὅπως ὅταν φοροῦσε τὸ πετραχίλι «*Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ ἐκχέων τὴν Χάριν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Ἱερεῖς αὐτοῦ...*».

Τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας

Ὡς κληρικὸ μὲ συγκινοῦν πάντα δύο σημεῖα στὴν πρωινὴ ἀκολουθία: ἡ μία εἶναι ἡ δέηση στὸ Μεσονυκτικὸ «*ὑπὲρ τῶν ἐντειλαμένων ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν*» καὶ ἡ ἄλλη στὴν Ἱ. Εὐχὴ τοῦ Ὁρθρου ποὺ ἀναγιγνώσκεται μυστικῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἐξαψάλμου «*εὐδόκησον ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος, μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς προσφέρειν σοι θυσίαν δικαιοσύνης καὶ ἀναφορὰν ἐν τοῖς ἁγίοις σου θυσιαστηρίοις*». Τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας λοιπὸν διὰ τῶν Ἱερέων τῆς μέσα στὸν λαὸ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλο, παρὰ «*Ἐλεον εἰρήνης*» καὶ «*θυσία αἰνέσεως*». Ὅχι σπάνια, καὶ παλαιότερα ἀλλὰ καὶ σήμερα, οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ ποιμένες φιλοτιμοῦνται νὰ εἶναι πολιτικοὶ καὶ ὄχι Ἱερεῖς. Αὐτὸ εἶναι φθορὰ γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πολλὰς φορὰς πολὺ ζημιώθηκε ἀπὸ τὴν πολιτικὴν καὶ πλήρως ξένες ἀμαρτίες. Ὅλα αὐτὰ εἶναι καταστάσεις ποὺ πρέπει νὰ ἔχουν κατὰ νοῦν ὅσοι θέλουν νὰ ἱερω-

³ Εὐχὴ χειροτονίας εἰς Πρεσβύτερον.

⁴ PG 35, 929B, Γρηγορίου Θεολόγου «Λόγος εἰς Μακκαβαίους».

θοῦν καὶ νὰ ἀποφύγουν τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος καὶ παλαιότερων, ὥστε νὰ εἶναι πλήρως ἀφοσιωμένοι στὸ ἔργο καὶ στὴν ἀποστολὴ ποὺ τοὺς ὄρισε ὁ Θεός. Καὶ ἄς ἔχουν πάντα ὑπόψιν ὅτι ὅλοι οἱ πιστοί, ὅταν κάνουν τὸ πέρασμα πρὸς τὴν ἄλλη ζωὴ καὶ φεύγουν, παίρνουν μόνο τὸ ὄνομά τους· ὁ Ἱερέας μαζί μὲ τὸ ὄνομά του παίρνει μαζί του καὶ τὸ Ἱερατικό του ἀξίωμα, διότι εἶναι ἀνεξάλειπτη ἡ σφραγίδα τῆς Ἱερωσύνης καὶ ἀμεταμέλητο τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ.

Ἐκκλησία καὶ ὄχι Χριστιανισμός

Μιὰ ὀλέθρια καὶ τραγικὴ πραγματικότητα εἶναι ὅτι στὸν 21^ο αἰῶνα μιλοῦμε γιὰ Χριστιανισμὸ καὶ ὄχι γιὰ Ἐκκλησία. Καὶ τοῦτο διότι, ἐπιηρεασμένοι ἀπὸ τὸ ἀντικληρικὸ καὶ ἀντιεκκλησιαστικὸ πνεῦμα τοῦ Διαφωτισμοῦ, συγχέουμε τὴν Ἐκκλησία μὲ τὸν ἱερὸ Κλῆρο. Ὁ Χριστιανισμός, ἔτσι ὅπως μιλοῦν γι' αὐτόν καὶ τὸν ἀντιπαρατάσσουν πρὸς ἄλλες θεωρίες, θρησκευάματα, φιλοσοφίματα καὶ ἰδεολογίες ποὺ τελειώνουν σὲ «-ισμούς» εἶναι σύστημα, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ζωή. Σήμερα ὁ Χριστιανικὸς κόσμος εἶναι διασπασμένος καὶ χωρισμένος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Ἔχει ὄνομα χριστιανικό, ἀλλὰ δὲν εἶναι Ἐκκλησία. Μιλάμε ὄχι γιὰ τοὺς ἄλλους λαούς, ἀλλὰ γιὰ τὸν δικό μας ἑλληνικὸ καὶ κατ' ὄνομα ὀρθόδοξο κόσμο. Καὶ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα *«πῶς βλέπουμε σήμερα μεταξύ μας τοὺς Ἱερωμένους, τοὺς Ἐπισκόπους, τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ τοὺς Διακόνους;»* Φτάνουμε νὰ λέμε πῶς δὲν ἔχουμε ἱερὸ κλῆρο καὶ πῶς αὐτὸς ποὺ ἔχουμε ὄχι μόνο δὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ βλάπτει. Γιατὶ στὸν καιρὸ μας οἱ ἄνθρωποι δὲν αἰσθάνονται, ἀλλὰ μᾶλλον λογίζονται· κατανοοῦνται ἀλλὰ δὲν συνεννοοῦνται. Γιατὶ ἡ συνεννόηση εἶναι ὑπόθεση καρδιάς καὶ εἶναι ζωή, ἐνῶ ἡ κατανόηση εἶναι ὑπόθεση τοῦ νοῦ, ψυχρὴ καὶ σκληρὴ λογική.

Ἀνασκοπήσεις μέσα στὸν ἱερατικὸ βίο

Πολὺ σέβονται καὶ τιμοῦν τοὺς Ἱερεῖς, γιατί κάποιοι ἄλλοι φανερά καὶ ἀπροκάλυπτα ἄρχισαν νὰ τοὺς ὑβρίζουν, καὶ μάλιστα δημόσια. Μετὰ ἀπὸ 48 ἔτη διακονίας θὰ τολμοῦσα νὰ πῶ στοὺς ἀδελφούς μου ποὺ ὁ Θεὸς μοῦ ἀνέθεσε γιὰ νὰ τοὺς ποιμάνω: *«Εσεῖς μὲ σέβεσθε καὶ μὲ τιμᾶτε καὶ ἐγὼ γνωρίζω τίς ἐλλείψεις μου. Σᾶς εὐχαριστῶ, ἀλλὰ ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ τιμὴ δὲν ἀνίσκουν σὲ μένα, ἀλλὰ στὸ σχῆμα μου. Αὐτὸ εἶναι διαταγὴ τοῦ Νόμου ποὺ τιμωρεῖ τὴν ἀσέβεια, ἀλλὰ ἐγὼ ἕνα σᾶς παρακαλῶ: νὰ μὲ ἀγαπᾶτε. Ὅσο διαπιστώνετε ὅτι*

*μπορεί να ύστερῶ σὴν ἀποστολή μου, τόσο περισσότερο να με ἀγαπᾶτε». Διαβάζοντας τὶς Ἐπιστολὲς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δὲν βλέπω να ζητᾶ τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν τιμὴ τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ βλέπω να ζητᾶ τὴν ἀγάπη τους, ἐπειδὴ εἶναι ἄνθρωπος. Γι' αὐτὸ παρακαλεῖ να ἀγωνίζονται μαζί του προσευχόμενοι γι' αὐτόν. Στὴν Θεία Λειτουργία, ποῦ ὅλη σχεδὸν εἶναι ἕνας προσευχητικὸς διάλογος τοῦ λειτουργοῦ καὶ τῶν πιστῶν. «*Εἰρήνη πᾶσι*» λέει ὁ Ἱερέας, «*Καὶ τῷ πνεύματί σου*» ἀπαντᾷ ὁ λαός. Ὁ Ἱερέας εἶναι σὰν τὴν φλεγόμενη βάτο καὶ αὐτὸς ξέρει πόσο λιγότερο ἢ περισσότερο καίεται. Πόσων ἀνθρώπων τὶς πνευματικὲς ὁδύνες σηκώνει; Πόσων πιστῶν τὰ ἀπόρητα κρατᾷ; Πόσο βαρὺ εἶναι τὸ ἐπιτραχήλιον στὸν τράχηλό του; Πῶς λοιπὸν να χωρίσεις τὸ ἀξίωμα ἀπὸ τὸ πρόσωπο καὶ πῶς να δεῖς τὴν Ἱερωσύνη χωρὶς τὸν Ἱερέα; Ὅταν δέεται «*Ἐπίβλεπον ἐπ' ἐμέ τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἄχρειον δοῦλον σου ἐνδεδυμένον τὴν τῆς ἱερατείας χάριν παραστῆναι τῇ ἀγίᾳ σου ταύτῃ τραπέξῃ καὶ ἱεουργῆσαι τὸ ἅγιον καὶ ἄχραντὸν σου Σῶμα καὶ τὸ τίμιον Αἶμα*» καὶ δὲν ὑπάρχει περίπτωση ποῦ να μὴν τελέσθηκε τὸ μυστήριον καὶ να ἐκωλύθη ἡ θεία Χάρη γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ἀσθένεια τοῦ Ἱερέα.*

Σὲ ὅσους θέλουν να «διορθώσουν τὰ τῆς Ἐκκλησίας»

Στὸν καιρὸ μας ξεκίνησαν πολλοὶ να διορθώσουν τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας. Πονοῦν, λένε, γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ γι' αὐτὸ ἐλέγχουν τοὺς Ἱερεῖς. Ἀρνοῦνται τὴν ἀγάπη γιὰ χάρι δῆθεν τῆς εὐσεβείας. Καὶ να δεχθῶ πῶς πολλοὶ Ἱερεῖς δὲν εἶμαστε καλοὶ καὶ οἱ «καθαροὶ» ἀδελφοί μας εἶναι ἄμεμπτοι. Πιθανὸν να ἔχουν «*μόρφωση εὐσεβείας*», ἀλλὰ δὲν ἔχουν τὴν δύναμη τῆς εὐσεβείας ποῦ εἶναι ἡ ἀγάπη. Ἡ πίστι καὶ ἡ γνώση χωρὶς ἀγάπη, κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο, μᾶς κάνουν σκληροὺς, ἄστοργους καὶ ἀνελέπτους ὅπως τοὺς Φαρισαίους. Φορῶντας τόσα χρόνια τὸ ρᾶσο νομίζουν πῶς αὐτὸ τὸ ρᾶσο δὲν ἔγινε οὔτε μὰ φορὰ ὑπόμνηση σὲ ὅλους ἐμᾶς τῆς ἀναξιότητός μας; Δὲν κλάψαμε ποτὲ καὶ δὲν θρηνήσαμε γιὰ τὶς παραλείψεις καὶ τὶς παραβάσεις μας; Καὶ λέω εὐθαρσῶς στοὺς ἐπικριτὲς: «*Ἄν τίποτε ἄλλο, να φοβοῦνται τὴν μετάνοια καὶ τὰ δάκρυα ἐνὸς κακοῦ Ἱερέα. Ἐὰν εἰλικρινὰ πονᾷ τὴν Ἐκκλησία, ἔλα να γίνεις Ἱερέας. Βάλε τὸν τράχηλό σου κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸ τοῦ Ἐπιτραχηλίου καὶ ἔλα να σύρουμε τὸ ἄροτρο στὸν ἀγρὸ τοῦ Κυρίου*». Ὑπ' αὐτὲς τὶς προϋποθέσεις, λοιπὸν, νομίζω ὅτι μπορούμε να ὁμιλοῦμε γιὰ Ἱερατικὲς κλίσεις.

Όχι μόνο άξιος αλλά και ικανός

Σ' όλους τους νέους που έχουν κλίση για την Ίερωσύνη, σ' όλα τα παιδιά που φοιτούν ήδη στις Εκκλησιαστικές Σχολές, όλοι όσοι έχουν την ευθύνη – διδάσκαλοι των Σχολών και Επίσκοποι- θα πρέπει να επαναλάβουν τα λόγια του Αποστόλου: «*Και πρὸς ταῦτα τις ἰκανός;*»⁵. Γιατί δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχει κανεὶς κλίση γιὰ τὴν Ίερωσύνη καὶ δὲν ἀρκεῖ νὰ εἶναι ἄξιος, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι καὶ *ικανός*. Τὸ «ἄξιος» θὰ τὸ δοῦμε σὰν κάτι ἐσωτερικὸ πὸ ἀφορᾶ στὴν πνευματικὴ φύση καὶ ἠθικὴ καθαρότητα τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ «ικανός» ὡς ἓνα προσὸν πὸ ἀπαραίτητα χρειάζεται γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει ὁ Ἱερέας ἐξωτερικὲς καταστάσεις. Καὶ τὰ δυὸ μαζί ὀλοκληρώνουν τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἱερέα. Ἡ θεία Χάρη «*θεραπεύει τὰ ἀσθενῆ καὶ ἀναπληροῖ τὰ ἐλλείποντα*», ἀλλὰ κανεὶς δὲν παίρνει ἐὰν δὲν ἔχει. Πρέπει νὰ εἴμαστε τίμιοι μὲ τὴν Ίερωσύνη καὶ ἐμεῖς οἱ Ἱερεῖς νὰ λέμε στὸν ἑαυτὸ μας τὴν Ἀλήθεια καὶ στοὺς νέους, πὸ μὴ ἐσωτερικὴ κλίση τοὺς φέρνει κοντὰ μας, νὰ μὴν κρύψουμε τίποτε. Σὲ πολλοὺς μᾶς ἐνδιαφέρει ἀπλᾶ νὰ στρατολογήσουμε νέους πὸ θὰ βάλουν τὸ ρᾶσο, χωρὶς γνώση τῶν ἐυθυνῶν καὶ τῶν κινδύνων τοῦ πράγματος. Βρισκόμαστε σὲ μὴ κρίσιμη καμπὴ τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου. Τὸ θέμα εἶναι πὸ θὰ βροῦμε ἄξιους ἀνθρώπους, ἄξιους καὶ ικανοὺς γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ἐφημερίου, πὸ εἶναι τὸ πρῶτο καὶ μεγάλο ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Σ' αὐτὸ πὸ λέγεται ὅτι δηλαδὴ ἡ Ἔνορία εἶναι τὸ κύτταρο τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ θὰ πρέπει νὰ μὴ ξεχνᾶμε ὅτι Ἔνορία θὰ πεί Ἐφημέριος. Χωρὶς νὰ εἶναι ἀπὸ μόνος του ἡ Ἔνορία, ἀλλὰ ὁ Ἱερέας, ὡς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἐκεῖνος πὸ θὰ συντάξει καὶ θὰ ὀργανώσει τὴν Ἔνορία σὲ πλήρη καὶ αὐτάρκη ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα. Ἡ ἐνορία μὲ τὸν Ἐφημέριο καὶ τὸν Ναό, ὅπου τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία ἐξ ὀνόματος τοῦ κανονικοῦ Ἐπισκόπου, εἶναι ἡ Ἐκκλησία.

Ἡ ἀποστολὴ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν

Ὁ κάθε Ἐφημέριος καταρτίζεται καὶ ἐτοιμάζεται στὶς Ἐκκλησιαστικὲς Σχολές, καθὼς καὶ οἱ Ἐπίσκοποι προσπαθοῦν νὰ ἐτοιμάσουν τοὺς ὑποψηφίους γιὰ τὴν Ίερωσύνη, ἀλλὰ ποτὲ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι βέβαιος γιὰ τὸ ἀποτελέσμα. Ἄς κάνουν αὐτοὶ ὅ,τι μποροῦν ὡς ἀνθρώποι, Διδάσκαλοι καὶ Ἐπίσκοποι, καὶ ἄς ἀφήνουν τὰ ὑπόλοιπα στὸν Θεό. Ὁ Κύριος, γιὰ νὰ χρίσει τοὺς

⁵ Β' Κορ. 2, 16.

Δώδεκα Ἀποστόλους, «ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ»⁶. Αὐτὸ ἄς προσέξουν οἱ Ἐπίσκοποι καὶ ἄς μὴν εἶναι φειδωλοὶ στὶς χειροτονίες. Καὶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὅσο εὐκόλα μπορεῖ νὰ γίνεῖ κανεὶς Ἱερέας, τόσο δύσκολα ξεγίνεται, μᾶλλον δὲ καὶ δὲν ξεγίνεται γιατί ἡ σφραγίδα τῆς Ἱερωσύνης εἶναι ἀνεξάλειπτη. Ὅταν λοιπὸν μιλοῦμε γιὰ Ἱερατικὲς κλίσεις, θὰ πρέπει νὰ ἐννοοῦμε ὅχι πῶς θὰ ἐλυθοῦν οἱ νέοι ἄνθρωποι γιὰ νὰ γίνουν Ἱερεῖς, ἀλλὰ πῶς οἱ ἔχοντες τὴν εὐθύνη (Ἐπίσκοποι) θὰ διαγνώσουν τὴν κλίση τους καὶ θὰ βεβαιωθοῦν γιὰ τὴν ἀξιότητά τους. Ἐνῶ κεφαλαιώδεις ζήτημα εἶναι τὸ πῶς θὰ καταρτισθοῦν γιὰ νὰ καταστοῦν ἱκανοὶ γιὰ ἓνα τέτοιο ἔργο. Ἄξιον καὶ δίκαιον νὰ γίνεῖ ἀναφορὰ στὸ ἔργο τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, ὅπου ἀφοσιωμένοι ἄνθρωποι παλεύουν, οἱ περισσότεροὶ λαϊκοὶ καὶ ἀτυχῶς λιγότεροι κληρικοί, γιὰ νὰ ἐκπαιδεύσουν καὶ νὰ ἐτοιμάσουν νέους, ὅσοι θὰ γίνουν Ἱερεῖς. Πιστεύω ὅτι κάποτε θὰ πρέπει νὰ γραφεῖ ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Ἱερατικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τὸ 1844 ποῦ ἰδρύθηκε ἡ Ριζάρειος Σχολὴ μέχρι σήμερα. Εἶναι ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη νὰ παρουσιασθεῖ τὸ ἔργο τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καὶ ἀφετέρου γιὰ νὰ μάθουμε κάποτε τὰ αἷτια γιὰ τὰ ὁποῖα τὸ ἔργο αὐτὸ δὲν εἶχε τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα.

Ἡ ἀπαιτούμενη μὀρφωση τοῦ ἱεροῦ Κλήρου

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πατρίδος μας ὀφείλει νὰ ἐνσκήπει στὸ λεγόμενο ἐφημεριακὸ πρόβλημα· δηλαδὴ ποῦ θὰ βρεθοῦν οἱ νέοι ποῦ θὰ γίνουν Ἱερεῖς καὶ πῶς θὰ μορφωθοῦν. Νὰ μάθουν δηλαδὴ Γράμματα, καὶ ὄχι τεχνολογικὴ Θεολογία. Οἱ παλαιότεροι ἀπὸ ἐμᾶς θὰ θυμοῦνται τὰ πρωτοχρονιάτικα κάλαντα «ἔχεις καὶ γιὸ στὰ γράμματα καὶ γιὸ εἰς τὸ ψαλτήρι, νὰ τὸν ἀξιώσει ὁ Θεὸς νὰ βάλει πετραχίλι». Τώρα ποῦ οἱ Ἕλληνες δὲν θέλουν νὰ μάθουν Ἑλληνικά, οἱ Ἱερεῖς νὰ μαθαίνουν γράμματα, γράμματα Ἑλληνικά, γιατί ἔρχονται καιροὶ ποῦ οἱ Ἕλληνες δὲν θὰ ἀκοῦνε πιὰ τὴν γλῶσσα τους, παρὰ μόνο στὴν Ἐκκλησία. Τὸ Ψαλτήρι, τὸ Ἀναγνωσματάριον τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας εἶναι τὸ ψαλτικὸν ἀναλόγιον, ποῦ ὀδηγεῖ στὸ πετραχίλι. Μακάρι νὰ ἔχουμε τέτοιους Ἱερεῖς ποῦ θὰ κινοῦνται ἐλεύθερα μέσα στὰ ἀγιογραφικὰ καὶ πατερικὰ κείμενα. Μέσα στὰ ὑμνολογικὰ γιατί ἐδῶ ἐκφράζεται καὶ γνωρίζεται ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία.

⁶ Λουκ., 6, 12.

Ἐπίλογος

Οἱ Ἱερατικὲς κλίσεις εἶναι θέμα ζωῆς καὶ μόνο ἀντικειμενικὰ καὶ ἔξω ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς Κληρικοὺς δὲν ἐξετάζεται. Αὐτὸ τὸ «ἀντικειμενικὰ», νομίζω, εἶναι τὸ σαράκι ποὺ κατατρώει τὴν Ἐκκλησιαστικὴ καὶ θεολογικὴ σκέψη. Ὅτι διπλαδὴ ζητᾶμε τὴν Ἀλήθεια ἔξω ἀπὸ ἐμᾶς, ἀκόμα καὶ σ' ὅλα τὰ σύγχρονα τεχνολογικὰ μέσα. Ἀλλὰ στὰ ζητήματα ζωῆς δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια ἔξω ἀπὸ τὰ πρόσωπα. Ἔχει γραφεῖ, καὶ τὸ πιστεύω ἀκράδαντα, ὅτι οἱ Ἱερεῖς γίνονται στὸ περιβάλλον τοῦ Ναοῦ, μεταξὺ Ψαλτηρίου καὶ Ἱεροῦ Βήματος στὰ πόδια τῶν Ἱερέων.